

Spis treści

Podziękowania	7
Wprowadzenie	9
Rozdział 1. Egzamin jako problem badawczy	15
1.1. W poszukiwaniu zadowalającej definicji	16
1.2. Egzamin i paraegzamin	19
1.3. Krótka społeczna historia egzaminu	21
1.3.1. Rytuály oceniające w społeczeństwach prostych i w Sparcie	21
1.3.2. Początki instytucji egzaminu w Grecji i Mezopotamii	26
1.3.3. Rozwój egzaminów administracyjnych w Chinach	28
1.3.4. Systemy egzaminacyjne w Europie od średniowiecza do XIX wieku	32
1.3.5. Ku standaryzacji – od XX wieku do dziś	35
1.3.6. Japońskie „piekło egzaminacyjne”	38
1.3.7. Nowe formy egzaminowania jako skutek rozwoju mediów masowych	41
1.3.8. Zróżnicowanie egzaminów na przestrzeni dziejów	43
1.4. Egzamin w innych naukach	45
1.4.1. W pedagogice	46
1.4.2. W psychologii	50
1.4.3. W poradownictwie	53
1.4.4. W etyce	56
1.5. Egzamin w świetle zastanych teorii socjologicznych	61
1.5.1. Karol Marks – egzamin jako chrzest wiedzy	62
1.5.2. Max Weber – egzamin jako selekcja biurokratyczna	64
1.5.3. Egzaminy szkolne a ideał merytokracji	65
1.5.4. Neomarksizm i teorie reprodukcji ekonomicznej	67
1.5.5. Kredencjalizm – egzamin jako kontrola przydzielania dyplomów	69
1.5.6. Pierre Bourdieu i Jean-Claude Passeron – egzamin jako motor reprodukcji	71
1.5.7. Niklas Luhmann – egzamin jako łącznik międzysystemowy	73
1.5.8. Michel Foucault – egzamin jako opresja władzy	74

Rozdział 2. Socjologiczna teoria egzaminu	78
2.1. Micro-macro link	79
2.1.1. Teoria racjonalnego wyboru Colemana	81
2.1.2. Interakcyjne podejście Collinsa	86
2.1.3. Użyteczność teorii	95
2.2. Rzeczywistość społeczna na egzaminie	98
2.2.1. Formalna i biurokratyczna specyfika egzaminów	98
2.2.2. Sytuacja egzaminu	104
2.3. Podstawowa (modelowa) charakterystyka interakcji na egzaminie .	115
2.3.1. Przygotowanie do egzaminu	115
2.3.2. Statyczny model egzaminu	122
2.3.3. Dynamika relacji	126
Rozdział 3. Empiryczne badanie cech konwersacji egzaminacyjnych . .	129
3.1. Przebieg badania	129
3.1.1. Metody zbierania materiałów	129
3.1.2. Dylematy etyczne związane ze zbieraniem materiałów . . .	131
3.1.3. Prezentacja danych	134
3.2. Analiza przebiegu konwersacji.	139
3.2.1. Władza-OS.	140
3.2.2. Władza-S	144
3.2.3. Formalność i nieformalność	146
3.2.4. Styl konwersacji	149
3.2.5. Za kulisami	160
Zakończenie	167
Literatura	172
Examination in Sociological Perspective (Summary)	184
Nota o autorze	187